

Logo van het nieuwe Tijdschrift voor etnologie. De kleine c onder de dubbele lijn verwijst naar de 'onderkast' van de letterzetter waar de kleine letters lagen. De kapitalen lagen in de bovenkast

cULTUUR, Tijdschrift voor etnologie
Een reflectie over kleine c

Bart De Nil, Amsab-ISG

Op 30 juni werd cULTUUR, een Vlaams-Nederlands tijdschrift voor etnologie, in het Vlaams-Nederlands Huis deBuren boven het doopvont gehouden.

Toegegeven, ik had er geen goed oog in toen ik vernam dat na jaren van aankondigen eindelijk het eerste nummer van cULTUUR zou verschijnen. Ik vreesde te worden bedolven onder een berg van ellenlange artikels, geschreven in een hermetisch vaktaal-tje want deze generatie van cultuurwetenschappers heeft een patent op het goochelen met theoretische concepten en begrippen. Als ik sommige ervan lees dan denk ik steeds terug aan wat Michael Ignatieff ooit schreef: *"De prijs die men moet betalen voor de institutionalisering van de intellectueel is dat steeds minder intellectuelen in staat zijn het grote publiek aan te spreken, of een spottende blik te richten op het inteeltwereldje van exclusief en duister dogma waaruit zo'n groot deel van het academisch discours bestaat."*⁽¹⁾ Goed, er zitten enkele bijdragen in cULTUUR waarin de auteurs zich louter richtten tot hún circuit maar ze benoemen zou onrecht doen aan het over het algemeen zeer geslaagde eerste nummer. Zeer duidelijk is alvast de introductie van cULTUUR door Marc Jacobs en Gerard Rooijackers, de geestelijke vaders van het tijdschrift. In een soort van 'mission statement' formuleren ze de visie van het tijdschrift, hun grote ambities en positioneren ze het in het tijdschriftenlandschap, samengevat als: *"[...] het nieuwe interdisciplinaire forum voor erfgoed en de studie van de cultuur van het dagelijks leven in heden en verleden."*

De absolute meerwaarde van cULTUUR in het tijdschriftenlandschap is dat het geen archieftijdschrift wil zijn maar wil aansluiten bij actuele maatschappelijke ontwikkelingen en discussies, een aansluiting die in de eerste plaats moet komen van de rubriek *Etnologisch Essay*. Een persoonlijk gekleurde verhandeling is immers nog steeds de beste manier om op de actualiteit in te spelen. In dit nummer wordt deze rubriek gevuld door Niek Pas met een zeer leesbaar essay over het promoveren op Provo, de Nederlandse protestbeweging van midden jaren 1960. Niet toevallig want Pas is als journalist

de uitgelezen intermediair tussen de etnologie en een breder publiek. Hopelijk lukt het de redactie om ook de reguliere artikelen te publiceren in een meer journalistieke of essayistische stijl. Het zou de vertaalslag naar een ruimer publiek toe eenvoudiger maken. In dit eerste nummer is dit alvast gelukt met de artikels van Stijn Reijnders over het populaire misdaadprogramma van Peter R. de Vries op de Nederlandse televisie en van Wietse Schmidt over de Nederlandse binnenscheepvaart.

Ik werd onmiddellijk aangetrokken door het *Discussiedossier*, een andere vaste rubriek in het tijdschrift. Met zijn eerste dossier wil cULTUUR het debat rond de campagne Actuele Volkscultuur van de Koning Boudewijnstichting die in 2002 werd afgesloten terug aanzwengelen. De aanzet daartoe wordt gegeven door Bert De Munck in een artikel waarin hij met zijn bedenking over het ontbreken van discussies over de 'maatschappelijke relevantie' van volkscultuur en cultureel erfgoed meteen de nagel op de kop slaat. Hij plaatst enkele terechte kanttekeningen bij de inbreng van avant-gardistische theorieën in de volkscultuur en erfgoedsector, vooral dan de vrijblijvendheid en een misplaatste vorm van exotisme die ermee gepaard gaan, en waarbij sociale of etnische minderheden als zeldzame dieren in een zoo worden opgevoerd. Enkel Theo Meder kopt de voorzet van De Munck binnen door rechtstreeks op twee punten in discussie met De Munck te gaan. Een korte en krachtige repliek en dus veel efficiënter dan wat Meder omschrijft als "*het discussiestuk-op-metaniveau*" van De Munck. De bijdrage van Pascal Gielen kon worden beperkt tot de laatste paragraaf waarin hij kort reageert op De Munck. Terwijl Sylvie D'haene aan de discussie bijdraagt door uit te pakken met de maatschappelijke relevantie van Het Huis van Alijn, het Gentse volkskundemuseum. De moraal van dit discussiedossier is dat er in Vlaanderen meer behoefte is aan debat. Een moeilijke oefening want eerlijke reflecties worden door personen en instellingen in de Vlaamse volkskunde- en erfgoedsector vaak opgevat als rechtstreekse aanvallen. Bijgevolg zijn slagen onder gordel als reactie eerder regel dan uitzondering.

cULTUUR heeft zijn start niet gemist. De redactie mag terecht fier zijn op haar eersteling. Ze is erin geslaagd om een blad te verwekken dat alle eigenschappen van een degelijk wetenschappelijk vakblad bezit en dat tegelijk, door de vorm, ook een breder intellectueel publiek kan aanspreken. Met de nadruk op 'kan', want het is afwachten of het erin zal slagen een open forum te worden dat het eigen vakgebied overstijgt. Aan de redactie zal het zeker niet liggen, ze heeft voldoende kwaliteit en een gezonde dosis branie in huis. Als het ware een garantie dat we nog meer degelijke nummers van cULTUUR mogen verwachten. Maar een tijdschrift leeft nu eenmaal ook bij de gratie van het lezerspubliek. cULTUUR staat dan ook voor de grote uitdaging om een gedifferentieerd lezerspubliek te vinden (opgelet: een abonnee is nog geen lezer) én om het corporatisme van de verschillende vakgebieden binnen de cultuurwetenschappen te doorbreken. Het zou helpen indien de massamedia bij wijlen cULTUUR zouden oppikken. Lukt het niet, dan blijft het toch nog een goed vakblad dat het curriculum van menig aankomend en gevestigd cultuurwetenschapper zal helpen vullen.